

Analyse van de bestaande informatie

bijlage bij de basisnotitie Strategisch kompas

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Trends en ontwikkelingen.....	4
1.1. Demografie	4
1.2. Wonen en leefbaarheid	6
1.3. Zorg en Welzijn	8
1.4. Economie en arbeidsmarkt	10
1.5. Duurzaamheid.....	12
1.6. Digitalisering	13
1.7. Vitale democratie.....	15
2. Input uit het draagvlakonderzoek.....	17
3. Hoe werken we al aan deze opgaven?	19
Bronnen.....	23

Inleiding

De raad van Wijchen heeft tijdens de raadsvergadering van 1 december 2020 een motie aangenomen om de uitkomsten van het draagvlakonderzoek in relatie tot een bestuurlijke fusie in het strategisch kompas te verwerken. Deze analyse is hierin een eerste stap.

Wat vooraf ging

De eerdere strategische visie van Wijchen dateert uit 2007. In 2018 was er het voornemen om een nieuwe strategische visie te maken. Hiervoor is een eerste stap gezet in samenwerking met bureau BeBright. Met de 'Verkenningen Strategische Visie Wijchen 2030' zijn actuele trends en ontwikkelingen in kaart gebracht die voor Wijchen relevant zijn. Ook is daarin een aanzet gemaakt van de opgaven die Wijchen de komende tijd moet oppakken. In 2020 zou er een dialoogproces starten om met de samenleving te komen tot een toekomstvisie, een strategisch kompas. Dit traject is toen stopgezet vanwege de verkenning van de bestuurlijke fusie met Druten en corona.

Nieuwe strategische visie

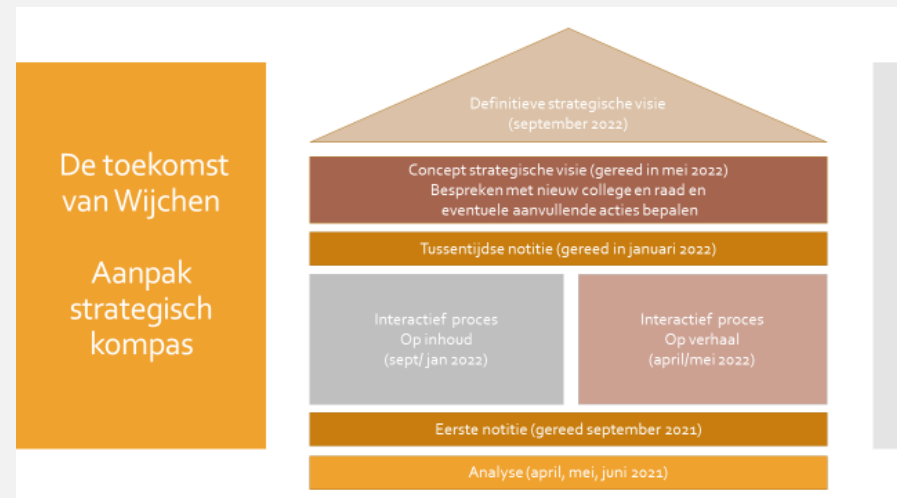
Naar aanleiding van de op 1 december 2020 aangenomen motie: "Strategische visie toekomstbestendige gemeente" werd het proces om te komen tot een strategische visie nieuw leven ingeblazen. Een begeleidingsgroep met vertegenwoordiging uit de raad, het college en de ambtelijke organisatie heeft een aanpak opgesteld.

Analyse als eerste stap

In het plan van aanpak voor het Strategisch kompas is vastgelegd dat het Strategisch kompas in verschillende stappen tot stand komt. De eerste stap betreft de analyse van bestaande informatie uit het draagvlakonderzoek, de strategische verkenningen en andere relevante bronnen. In deze fase krijgen we een eerste antwoord op:

- Met welke strategische opgaven en ontwikkelingen we aan de slag moeten;
- Hoe we al werken aan deze opgaven, lokaal en regionaal.

Deze analyse vormt een rijke en brede basis voor de basisnotitie en voor de vervolgstap op weg naar een Strategisch kompas voor Wijchen: het interactieve proces met de samenleving.

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk staan we stil bij de belangrijkste trends en ontwikkelingen voor de gemeente Wijchen. In hoofdstuk 2 zoomen we in op de belangrijkste uitkomsten van het draagvlakonderzoek dat is gehouden in relatie tot een mogelijke fusie met Druten. Een belangrijke bron van informatie omdat inwoners, ondernemers en partners hierin hun ideeën hebben gedeeld. En in hoofdstuk 3 geven we aan hoe we op dit moment werken aan de opgaven. Daarbij hebben we gekeken naar bestaande visie- en beleidsdocumenten zoals het coalitieprogramma, de

begroting en visiedocumenten op de relevante onderwerpen zoals wonen, economie, duurzaamheid en zorg.

De grafieken en tabellen zijn afkomstig van ons dataplatform www.drutenenwijchenincijfers.nl, het draagvlakonderzoek of het onderzoek 'waar staat je gemeente'.

1. Trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk behandelen we de belangrijkste trends en ontwikkelingen voor de gemeente Wijchen. Deze komen voort uit de 'Verkenningen Strategische Visie Wijchen 2030', de rapportage van het draagvlakonderzoek naar een mogelijke fusie met Druten en het bijbehorende feitenboek en uit landelijke trendrapporten. We onderscheiden zeven thema's: demografie, wonen en leefbaarheid, zorg en welzijn, economie en arbeidsmarkt, duurzaamheid, digitalisering en vitale democratie. Vanuit het landelijk perspectief staan we vervolgens telkens stil bij de situatie in Wijchen.

1.1. Demografie

Vergrijzing en ontgroening

In Nederland is de samenstelling van de bevolking aan het veranderen. Het aantal ouderen neemt de komende jaren sterk toe en het aantal jongeren daalt. Het aantal ouderen in Nederland neemt onder andere toe door de toegenomen levensverwachting, een gezondere leefstijl en de ontwikkelingen op het gebied van medische voorzieningen. Het aantal jongeren daalt door afname van het geboortecijfer.

Andere samenstelling huishoudens

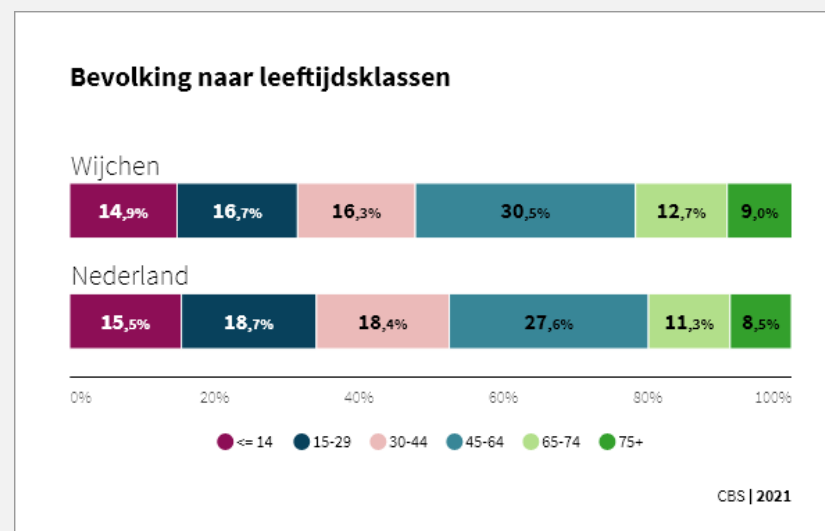
Terwijl de bevolking groeit, worden huishoudens in Nederland steeds kleiner. O.a. door individualisering waardoor mensen vaker en langer alleen wonen en door een toename in scheidingen. Dit betekent dat er

een tekort is aan woningen en geschikte woningen om al deze huishoudens te kunnen huisvesten. We zien vooral een sterke stijging bij de 65-plussers en de leeftijdsgroep 25-45 jaar. Ongeveer driekwart van de groei van het aantal huishouden tot 2030 wordt veroorzaakt door de toename in éénpersoonshuishoudens. Na 2030 is deze groei minder sterk.

"Alleenwonenden zijn relatief vaak twintigers, maar boven de zeventig is de kans om zonder anderen te wonen het grootst. Dat geldt vooral voor vrouwen, die vaker later overlijden dan hun partner" (CBS)

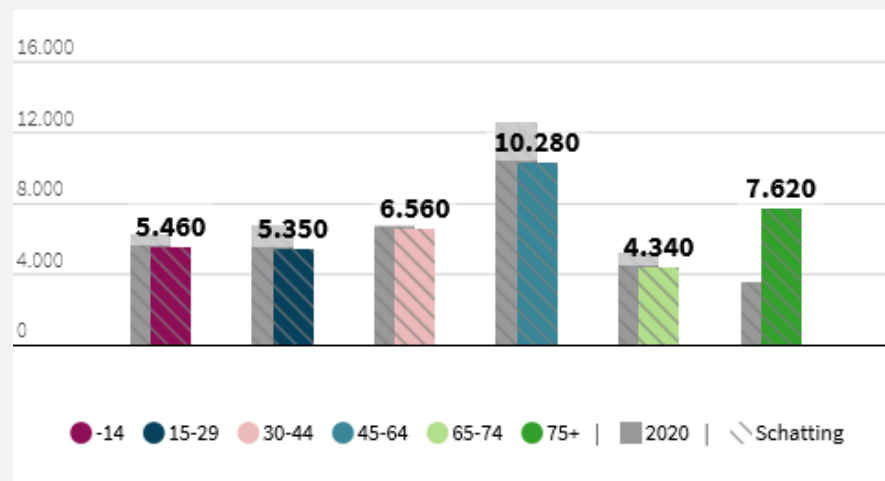
Meer mensen met migratieachtergrond

Uit het onderzoek 'Verkenning Bevolking 2050' van het CBS blijkt dat het aantal inwoners met een migratieachtergrond de komende jaren zal toenemen (CBS, 2020). Zo verwacht het CBS dat in 2050 30 tot 40% van Nederlanders een migratieachtergrond heeft. Op dit moment hebben ruim vier miljoen Nederlanders (24%) een migratieachtergrond. Dit houdt in dat ten minste één van de ouders buiten Nederland is geboren.

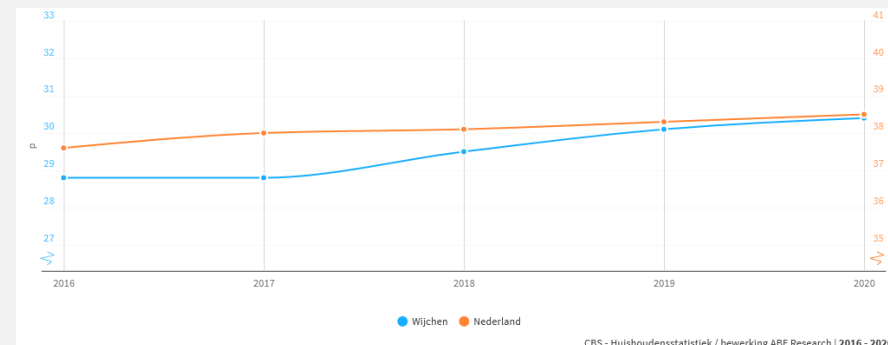

De situatie in Wijchen

De landelijke trends in cijfers zien we ook terug in gemeente Wijchen. Het aantal ouderen en het aantal jongeren ligt in onze gemeente al hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit betekent dat de verdere vergrijzing en ontgroening zeker een ontwikkeling is waarmee rekening moet worden gehouden. De vergrijzing neemt ook in Wijchen sterk toe. Vooral de groep met 75-plussers groeit.

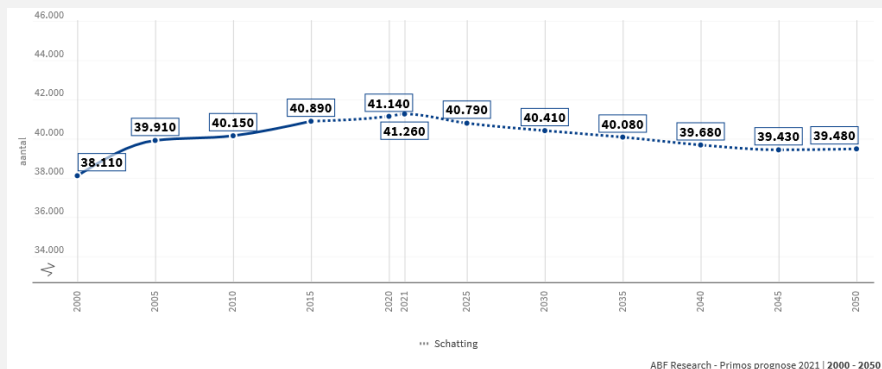

Ook de individualisering is een landelijke trend die terug te zien is in de gemeente Wijchen. Het aantal alleenstaande huishoudens ligt weliswaar lager dan het landelijk gemiddelde maar het neemt wel sterker toe.

Ouderen vormen een relatief groter aandeel van de samenleving en de gemiddelde leeftijd komt steeds hoger te liggen. Door deze dubbele vergrijzing en de ontgroening komt er veel druk te staan op de woningmarkt en de voorzieningen in de gemeente Wijchen. Enerzijds omdat de woningvraag of zorgvraag bijvoorbeeld groter of anders wordt. Anderzijds omdat er onvoldoende gebruik van wordt gemaakt. Denk bijvoorbeeld aan een basisschoolvoorziening of speeltuinvoorziening in een sterk vergrijnde wijk.

“Er ontstaat minder vraag naar scholen en sportverenigingen en er is een grotere behoefte aan woon-zorgconcepten. Een onzekere factor die op de bevolkingsgroeiprognoze van invloed is, is de omvang van de migratie de komende jaren. De toenemende culturele diversiteit die migratie met zich meebrengt, biedt kansen, maar leidt ook tot opgaven, bijvoorbeeld voor werkgelegenheid en integratie.” (Feitenboek draagvlakonderzoek, 2020).

Een andere belangrijke ontwikkeling is de bevolkingsprognose die afneemt voor de gemeente Wijchen. In 2050 wonen er naar schatting evenveel mensen als in 2005 in de gemeente Wijchen, namelijk 39.480. Als we kijken naar de migratie dan verwachten we dat deze ontwikkeling niet heel veel invloed heeft op gemeente Wijchen. Dit komt omdat Wijchen relatief gezien weinig allochtone inwoners heeft (5% versus bijna 14% landelijk).

1.2. Wonen en leefbaarheid

Woonopgave

Doordat we vergrijzen en ontgroenen en het individualisme in de samenleving toeneemt, zijn er andersoortige woningen en ook meer woningen nodig. Denk o.a. aan meer starterswoningen voor jongeren, meer 1-persoonswoningen en meer levensloopbestendige woningen, multigeneratie woningen, woonzorg-combinaties voor ouderen. Dit alles zowel in koop als huur. Andere woonvormen kunnen ook een uitkomst bieden. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van tiny houses of flexibele woonvormen.

Leefbaarheid wijken

Een sterke buurt, wijk of kern is belangrijk om de uitdagingen en opgaven aan te pakken waarvoor we staan. Meer integraal werken en werken vanuit de bedoeling is een belangrijke opgave hierin. Evenals ervoor zorgen dat alle belangen goed zijn vertegenwoordigd en dat inwoners voldoende participeren.

Andere netwerken en rollen

De samenleving verandert in een netwerksamenleving. Bedrijven, organisaties en inwoners nemen vaker zelf het heft in handen; individueel en met elkaar, in kleine en grote sociale verbanden, offline en online. Ook organiseren mensen zich vaak op andere wijze. Bijvoorbeeld meer in organische netwerken en tijdelijke verbanden in plaats van de bekende, traditionele structuren en netwerken zoals bijvoorbeeld een dorpsraad of vereniging. Deze ontwikkeling in de samenleving betekent ook dat onze rol als gemeente verandert. We kunnen de maatschappelijke opgaven vaak niet alleen realiseren. Daar hebben we andere partners voor nodig. De rol van de gemeente verandert daarmee van 'probleemoplosser' naar 'procesregisseur' waarin we wendbaar en met lange termijn perspectief sturen.

“Door de opkomst van sociale media bestaan sociale netwerken uit meer, maar wel minder intensieve relaties. Deze ontwikkeling is in lijn met de individualiseringsbeweging en stelt mensen in staat hun sociale leven zelf in te richten, los van de minder vanzelfsprekend wordende traditionele verbanden.” (Feitenboek draagvlakonderzoek, 2020)

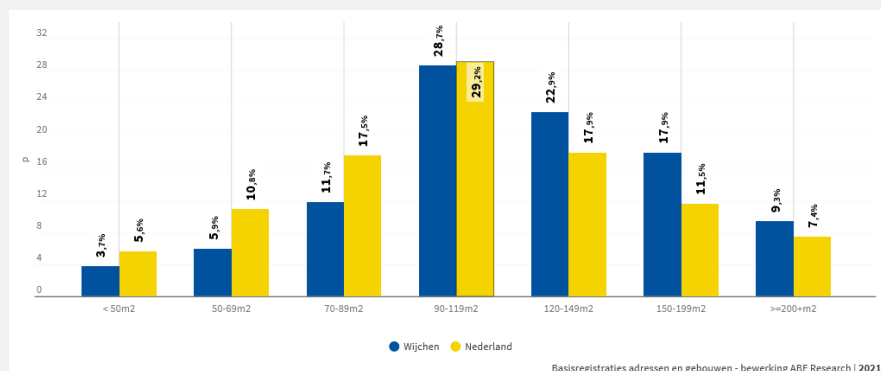
Tweedeling samenleving

De tweedeling in de samenleving wordt steeds groter. Steeds meer mensen hebben moeite om mee te doen in de samenleving en het wantrouwen richting de overheid neemt toe. De coronacrisis heeft deze gevoelens en tweedeling in de samenleving nog eens uitvergroot. Er zijn

nieuwe ongelijkheden ontstaan, die kwetsbaren kwetsbaarder maakt en 'nieuwe kwetsbaren' creëert. Daarbij zorgde de crisis voor een nieuwe waardering voor een gezonde leefstijl en de directe leefomgeving.

De situatie in Wijchen

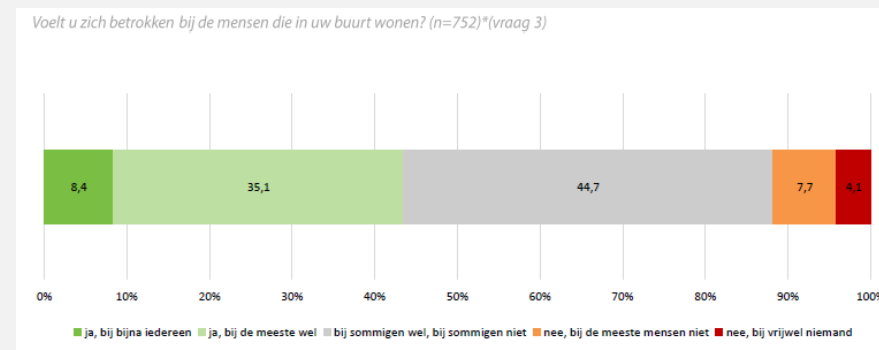
Ook de gemeente Wijchen staat voor een woonopgave. Op dit moment zijn er bijvoorbeeld weinig kleine woningen in de gemeente Wijchen aanwezig. Dit betekent dat ons aanbod niet helemaal aansluit bij de toekomstige ontwikkelingen naar meer éénpersoonshuishoudens.

De verandering van groepen naar netwerken zien we ook terug in het verenigingsverband. Een voorbeeld hiervan is dat steeds meer mensen in individueel verband gaan sporten in plaats van in verenigingsverband. Dit alles heeft invloed op de context waarin we leven.

'Niet alleen is het belang van klassieke patronen in relatie- en gezinsvorming afgenomen, ook zijn mensen in allerlei andere opzichten zelfstandiger geworden. Ze worden steeds vaker gezien als een autonoom individu, in plaats van onderdeel van een familie, kerk of dorp.' (CBS)

Het onderzoek 'Waar staat je gemeente' laat zien dat de meeste inwoners van de gemeente Wijchen prettig wonen in hun eigen buurt. Zij geven hier gemiddeld een 8,3 voor. Dit is hoger dan het landelijk gemiddelde van een 8,0. Ook voelen zij zich thuis en veilig in hun buurt.

Uit het onderzoek 'Waar staat je gemeente?' 2020

44% voelt zich betrokken bij mensen in de buurt. De inwoners geven aan dat buurtbewoners prettig met elkaar om gaan (82%). Dit ligt hoger dan het landelijk gemiddelde (77%). Ook voelen inwoners van Wijchen zich veiliger (91%) in de eigen buurt dan het landelijke gemiddelde (86%).

Over het algemeen wordt de zorg voor de leefomgeving door de gemeente Wijchen positief beoordeeld door inwoners. 64% vindt dat de perken, plantsoenen en parken goed onderhouden zijn. Dit ligt hoger dan het landelijk gemiddelde 58%. Ook geeft 83% van de inwoners aan dat er weinig tot geen dingen in de buurt kapot zijn. Het landelijk gemiddelde hierin is 76%. Een kleine 70% heeft de afgelopen jaren geen voor of achteruitgang van de buurt ervaren. 17% heeft vooruitgang ervaren en 14% heeft achteruitgang ervaren. Dit resultaat is vergelijkbaar met de landelijke ervaringen rondom het thema leefbaarheid.

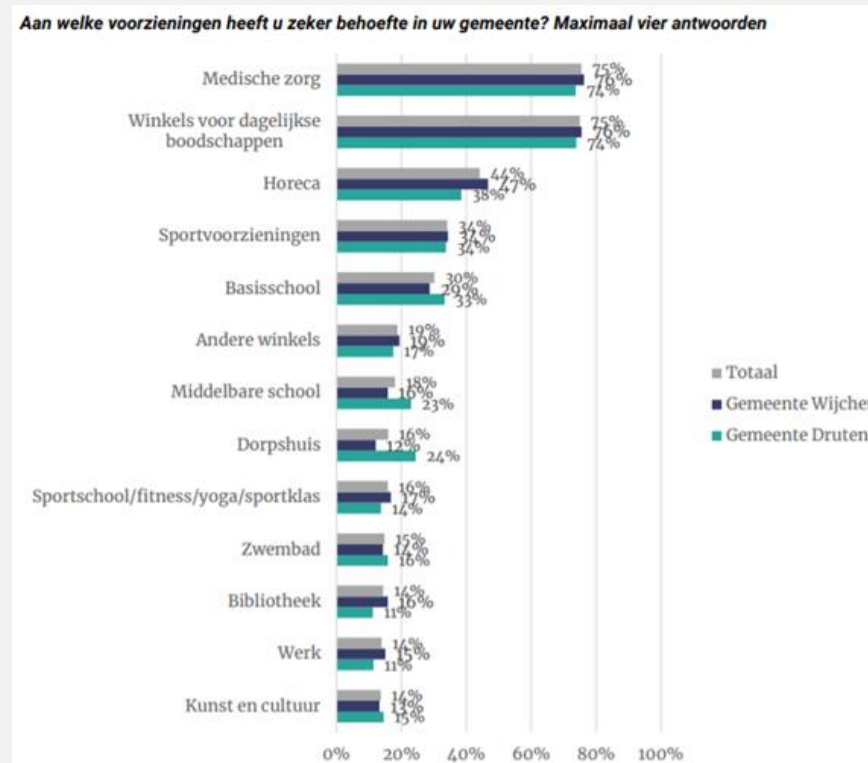
Wijchen betreft inwoners meer dan gemiddeld bij de leefbaarheid. Wel kan de buurt nog wat meer betrokken worden bij de leefbaarheid; 40% van de inwoners geeft aan de buurt voldoende wordt betrokken door de gemeente. Ten opzichte van 2018 is dit licht gedaald. Wat betreft de eigen inzet voor de leefbaarheid heeft het afgelopen jaar 7% van de inwoners zich vaak ingezet voor de buurt. Dit is iets lager dan het landelijk gemiddelde 9%.

Uit het draagvlakonderzoek komt naar voren dat inwoners in de gemeente Wijchen vooral woningen voor starters / jongeren en woningen voor ouders belangrijk vinden als kwaliteit van de leefomgeving. Vanuit ondernemers is parkeren, verkeer en bereikbaarheid er aan toegevoegd. Andere voorzieningen die inwoners belangrijk vinden, zijn medische zorg, winkels voor dagelijkse boodschappen, horeca en sportvoorzieningen.

Inhoudelijke elementen: kwaliteit van de leefomgeving

	Enquête	Draagvlakbijeenkomsten inwoners	Draagvlakbijeenkomsten ondernemers	Draagvlakbijeenkomsten maatschappelijke organisaties
Wijchen	1. Woningen voor starters/jongeren 2. Woningen voor ouderen	1. Woningen voor starters/jongeren 2. Woningen voor ouderen	1. Woningen starters/-jongeren 2. Plekken voor bedrijven 3. Parkeren, verkeer, bereikbaarheid	1. Woningen starters/jongeren 2. Woningen voor ouderen

Uit draagvlakonderzoek in relatie tot bestuurlijke fusie 2020

Uit draagvlakonderzoek in relatie tot bestuurlijke fusie 2020

1.3. Zorg en Welzijn

De coronacrisis laat ons zien hoe belangrijk en tegelijk fragiel de zorg en ons zorgstelsel is. Om de zorg op lange termijn houdbaar te maken, moeten er grotere veranderingen komen. Met name op lokaal niveau waar steeds meer zorgtaken worden uitgevoerd. Om aan de toegenomen zorgvraag te voldoen, regelen steeds meer gemeenten hun maatschappelijke zorgtaken in de regio.

Preventie

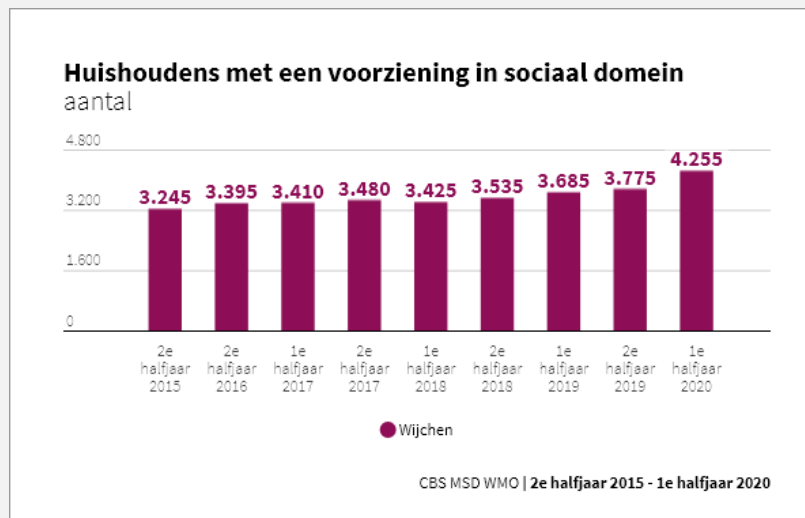
De Sociaaleconomische Raad (SER, 2020) beveelt in de verkenning 'Zorg voor de toekomst' om meer in te zetten op preventie. Denk aan in beweging blijven, het voorkomen van eenzaamheid of valpreventie. Door preventie leven we langer gezond en kan de uitgave in de zorg verminderen. Er zijn daarom steeds meer initiatieven en samenwerkingen op dit vlak. Op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Met het oog op de toekomst zijn regionale samenwerkingen op dit gebied enorm van belang.

Maatwerk

Een ander trend en ontwikkeling op het gebied van zorg en welzijn is dat er steeds meer behoefte is aan maatwerk in de zorg. Ieder mens is uniek en er is dan ook een beweging zichtbaar van afhankelijkheid van een standaard aanbod van voorzieningen naar een persoonlijke invulling van wonen, welzijn, onderwijs en zorg. Deze persoonlijke invulling vraagt om flexibilisering van het aanbod, andere vormen van interactie met inwoners en een faciliterende, ondersteunende rol als gemeente.

Andere zorgvraag

Door de toenemende levensverwachting, innovatie in de zorg en de vergrijzing verandert de zorgvraag. Ook neemt de zorgvraag toe. Ouderen blijven bijvoorbeeld steeds langer thuis wonen. Zij gaan minder snel naar een verzorgingshuis maar verwachten wel zorg dichtbij huis af te kunnen nemen. Zorg die is gebaseerd op keuzevrijheid en levenskwaliteit. Maar door de scheiding van wonen en zorg en de financiering daarvan stijgt de zwaardere zorg aan huis.

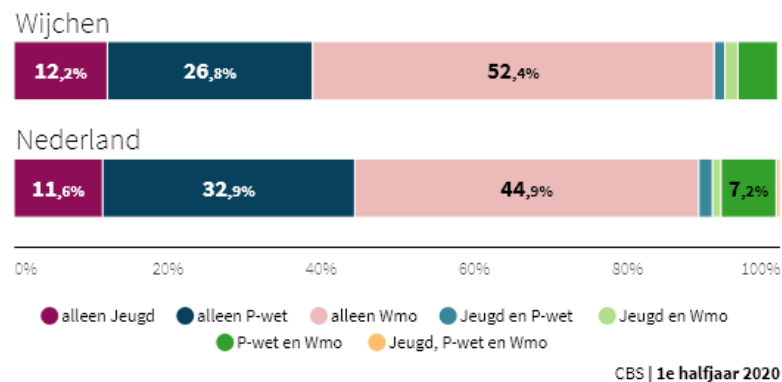

De situatie in Wijchen

Uit het onderzoek 'Waar staat je gemeente' blijkt dat onze inwoners hun eigen leven waarderen met een 8,0 en hun eigen gezondheid met een 7,7. Deze rapportcijfers zijn ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde. Een grote meerderheid geeft daarbij aan nauwelijks tot geen belemmeringen te ervaren bij deelname aan het maatschappelijke leven. Inwoners die wel belemmeringen ervaren, kampen met name met lichamelijke en/of fysieke problemen. 94% van de inwoners heeft voldoende contact met andere mensen. Daarnaast stelt 87% zich zelden tot nooit eenzaam te voelen, tegenover ongeveer 13% die zich soms tot vaak eenzaam voelt. Dit is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde voor eenzaamheid en contact.

Inwoners van Wijchen hebben vaker dan gemiddeld overgewicht (ruim 54%). Ook hebben zij vaker dan gemiddeld een langdurige ziekte of aandoeningen.

Huishoudens naar soort voorziening en combinatie

In het draagvlakonderzoek is naar voren gekomen dat inwoners in de gemeente Wijchen vooral zorg voor ouderen, preventie en samenwerking van verschillende hulpverleners belangrijk vinden in zorg en welzijn.

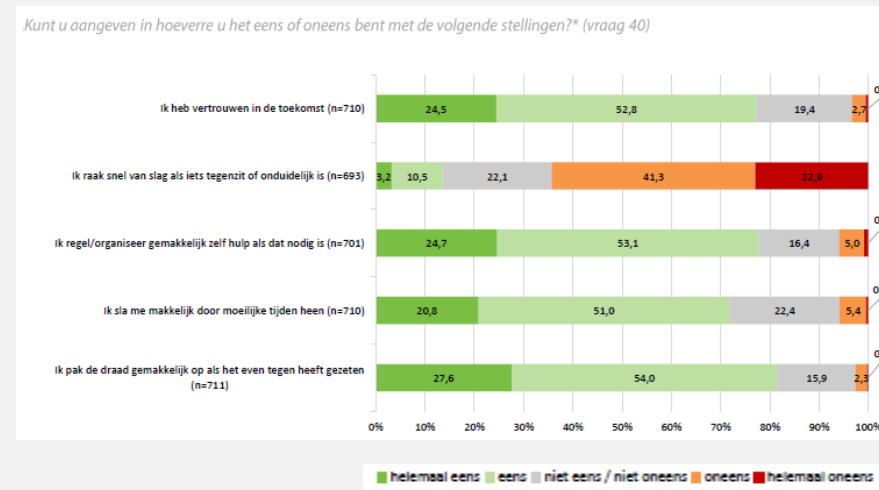
Inhoudelijke elementen: zorg en welzijn

	Enquête	Draagvlakbijeenkomsten inwoners	Draagvlakbijeenkomsten ondernemers	Draagvlakbijeenkomsten maatschappelijke organisaties
Wijchen	1. Zorg voor ouderen 2. Preventie 3. Samenwerken van verschillende hulpverleners	1. Preventie 2. Zorg voor ouderen 3. Samenwerken verschillende hulpverleners	1. Preventie 2. Zorg voor ouderen 3. Samenwerken verschillende hulpverleners	1. Preventie 2. Zorg voor ouderen 3. Samenwerken verschillende hulpverleners

Uit draagvlakonderzoek in relatie tot bestuurlijke fusie 2020

Wat betreft mantelzorg en vrijwilligerswerk hebben de inwoners van de gemeente Wijchen zich met name ingezet door hulp te bieden aan hun burens (66%). Daarnaast heeft 45% mantelzorg verleend, heeft 35%

aandacht gehad voor burens in een zorgwekkende situatie en heeft ruim 40% van de inwoners vrijwilligerswerk verricht. Dit blijkt uit het onderzoek 'waar staat je gemeente' en het verschilt weinig van de landelijke cijfers. Tevens is uitgevraagd welke vormen van burenhulp inwoners bereid zijn te verlenen. Ruim 60% stelt bereid te zijn om een oogje in het zeil te houden en 46% kiest voor hulp bij het doen van boodschappen. Ten aanzien van mantelzorg geeft 38% aan soms tot vaak belemmering te ervaren in hun dagelijkse activiteiten of bezigheden. Dit ligt iets hoger dan het landelijk gemiddelde (34%). De mate van belemmering door het geven van mantelzorg is toegenomen ten opzichte van 2018.

Uit het onderzoek 'Waar staat je gemeente?' 2020

1.4. Economie en arbeidsmarkt

Landelijke trends laten zien dat grote veranderingen in de economische structuur onvermijdelijk zijn. We worden meer en meer een kenniseconomie met een sterke focus op dienstverlening, automatisering en robotisering. Dit zorgt ervoor dat er banen zullen verdwijnen. Vooral voor praktisch opgeleiden (voorheen lager opgeleiden genoemd).

Anderzijds zorgen deze trends ervoor dat ook nieuwe banen ontstaan. Vooral voor theoretisch opgeleiden (voorheen hoger opgeleiden genoemd). Hierdoor ontstaat er een mismatch in vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

“Door automatisering en robotisering van de dienstensector verdwijnen daar de komende 15 jaar veel banen.”

Flexibilisering arbeidsmarkt

De flexibilisering van de arbeidsmarkt is een andere trend van belang. Er is een toenemende vraag naar flexibel personeel. Terwijl het aantal werknemers met een flexibele arbeidsrelatie of baan als zelfstandige toeneemt, daalt het aantal werknemers met een vast contract.

Nieuwe economieën

We worden steeds meer een deeleconomie. In een deeleconomie consumeren, produceren en verhandelen mensen onderling producten, diensten, kennis en geld. Dit wordt gefaciliteerd door digitale marktplaatsen en coöperatieën. We betalen niet langer voor bezit van, maar voor de toegang tot diensten en goederen. Dit betekent dat de macht verschuift van aanbieder naar vrager. Vooral jongeren zijn steeds meer gericht op een deeleconomie. Zo kopen zij bijvoorbeeld minder vaak een auto. Zij huren een auto als zij deze nodig hebben.

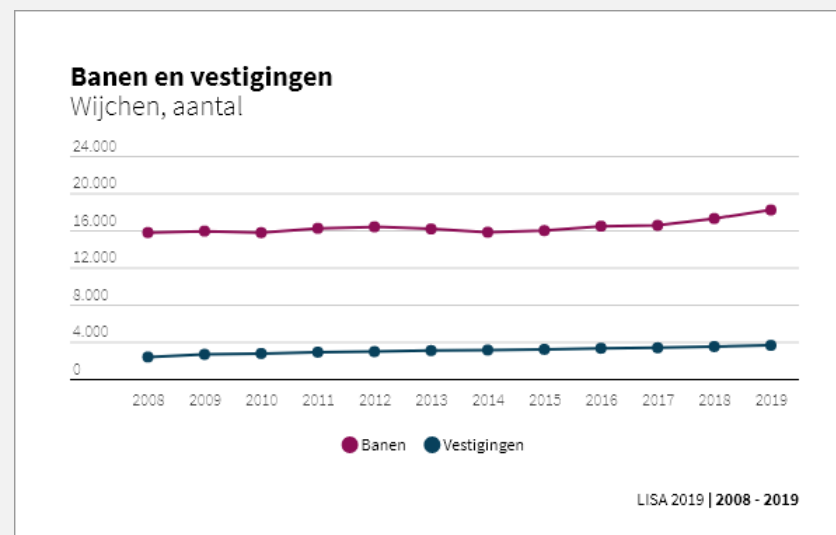
De vrijetijdseconomie groeit. Er komt steeds meer nadruk op beleving en authenticiteit. Dit zien we bijvoorbeeld duidelijk terug in het recreatie en toerisme aanbod maar bijvoorbeeld ook op de inzet van evenementen.

De circulaire economie is de toekomst. Hierin bestaat er geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. Dit is nodig omdat we teveel grondstoffen gebruiken. Dit is slecht voor het milieu en klimaat. Daarom is een overgang naar een circulaire economie noodzakelijk.

Dit brengt ook weer kansen voor innovatie en duurzame economische groei.

De situatie in Wijchen

In de gemeente Wijchen zijn veel bedrijven gevestigd. Het grootste gedeelte van deze bedrijven is actief in de zakelijke dienstverlening, recreatie en toerisme, handel en de industrie. In de collectieve dienstverlening en landbouw zijn relatief weinig bedrijven in Wijchen gevestigd. Wijchen heeft in totaal 5 bedrijventerreinen. Dit zijn Bijsterhuizen, Wijchen-Oost, Loonse Waard Niftrik, Kraanvogel en Breekwagen Bergharen. Van deze vijf is Bijsterhuizen het grootste.

Het aantal banen per 1000 inwoners ligt in de gemeente Wijchen gemiddeld lager dan het landelijke en het regionale niveau. Dit betekent dat Wijchen voor arbeid van de regio afhankelijk is. Kijkend naar de beroepsbevolking (de mensen die een betaalde baan hebben) scoort Wijchen ook lager dan regionaal gezien. Wel hebben de inwoners in de

gemeente Wijchen gemiddeld een hoger besteedbaar inkomen dan mensen in de regio en landelijk.

Wijchen kent veel middelbaar opgeleiden en nog een hoger aantal hoogopgeleiden. Het aantal hoogopgeleiden is gemiddeld hoger dan regionaal, provinciaal en landelijk. Het aantal middelbaar opgeleiden is gemiddeld lager dan regionaal, provinciaal en nationaal. Het aantal laagopgeleiden komt overeen met het regionaal en provinciaal gemiddelde.

Ook in Wijchen zien we de trend terug van nieuwe economieën zoals de groei in de vrijetijdseconomie en de start in de circulaire economie.

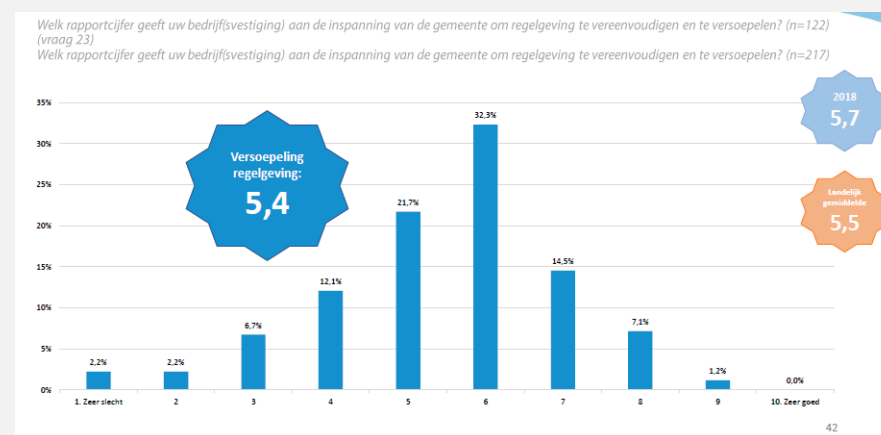
Uit het onderzoek 'waar staat je gemeente' blijkt dat de representativiteit van de bedrijfsomgeving van Wijchen een gemiddeld rapportcijfer van 7,4 krijgt. De veiligheid van de bedrijfsomgeving krijgt een 7,6. Daarmee scoort gemeente Wijchen beter dan de landelijk gemiddelden (voor representativiteit 7,1 en veiligheid 7,2). De bereikbaarheid van de bedrijfslocatie krijgt de volgende beoordelingen:

- 7,6 voor bereikbaarheid met de auto (forse daling tov 8,4 in 2018);
- 6,6 voor bereikbaarheid per openbaar vervoer;
- 7,7 voor bereikbaarheid voor bevoorrading en transport;
- 7,6 voor parkeermogelijkheden.

De bereikbaarheid per openbaar vervoer, bereikbaarheid voor bevoorrading en transport en de parkeermogelijkheden voor de bedrijfsvestigingen scoren hoger dan het landelijk gemiddelde. Bijna 80% van de ondernemers geeft aan 'weinig tot niet' te maken te hebben met overlast en criminaliteit.

Ondernemers beoordelen het ondernemingsklimaat in de gemeente Wijchen met een 6,9. Dit ligt hoger dan het landelijk gemiddelde van 6,4.

Samenwerking/inzet voor ondernemers (58,5%), dienstverlening (52%), leefbaarheid en veiligheid (50%) zijn de belangrijkste aspecten hierin. Van de ondernemers is 60% van mening dat de gemeente zich goed inspant voor de verbetering van het ondernemingsklimaat. Het vestigingsklimaat krijgt van ondernemers een 7,2. Het woon en leefklimaat wordt met een 7,5 beoordeeld. Opvallend is de hoge beoordeling van het vestigingsklimaat van de gemeente Wijchen ten opzichte van het landelijk gemiddelde, een 6,3.

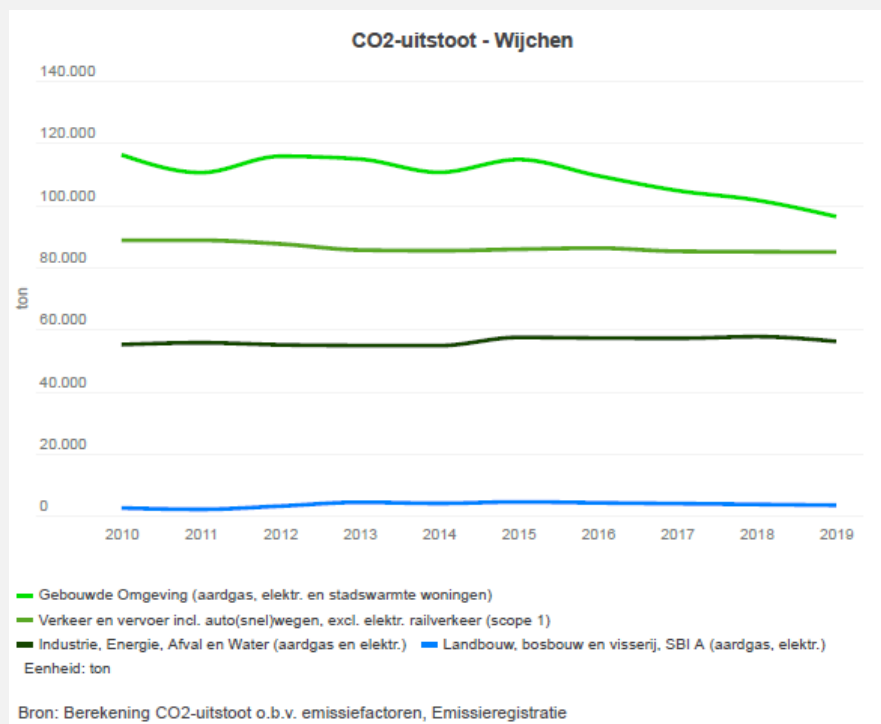
Uit het onderzoek 'Waar staat je gemeente?' 2020

1.5. Duurzaamheid

De Nederlandse overheid wil klimaatverandering tegengaan en heeft als doel gesteld om in 2030 49% minder CO2 uitstoot te realiseren (ten opzichte van 1990). Ook moet in 2050 de energievoorziening bijna helemaal duurzaam en CO2-neutraal zijn. Om deze doelstellingen te behalen, heeft het kabinet het pakket aan maatregelen voor het Klimaatakkoord vastgesteld. Gemeenten hebben in het Klimaatakkoord afgesproken om met provincies, waterschappen, Rijk en maatschappelijke partners te werken aan Regionale Energiestrategieën.

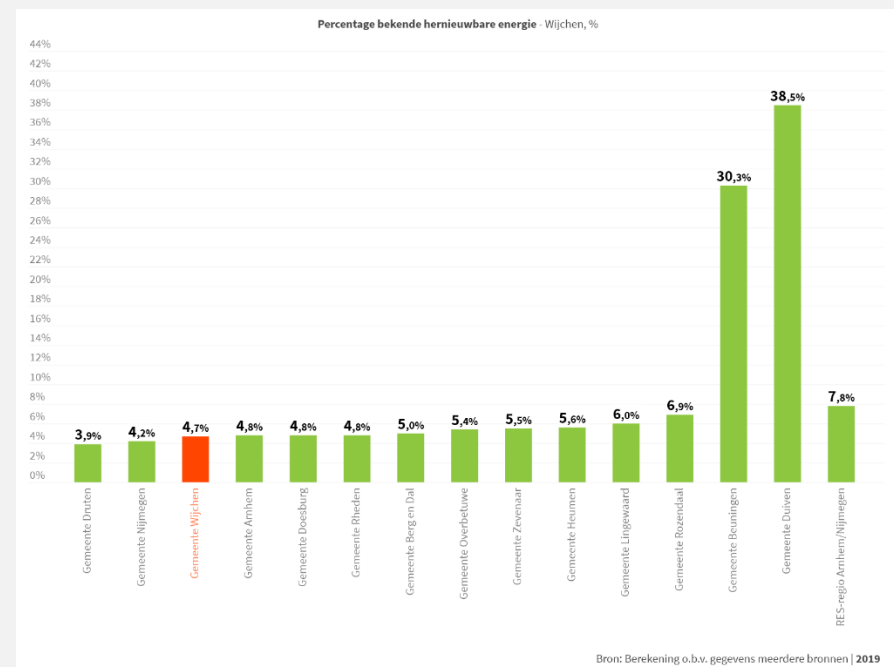
Samenwerking met inwoners, ondernemers en partners

Samen met inwoners, ondernemers en partners werken gemeenten aan de duurzaamheidsopgaven. Daarbij kun je denken aan het verduurzamen van gebouwen en bedrijventerreinen. Nieuwe energie met bijvoorbeeld zonnepanelen en windmolens. Meer klimaatadaptatie met meer groen, meer biodiversiteit en ruimte aan water. Of alternatieve vormen van vervoer met bijvoorbeeld snelfietsroutes en inzet op elektrische laadpalen. Ook verantwoord ondernemen en circulaire economie hoort hierbij.

De situatie in Wijchen

In gemeente Wijchen wordt er al op vele manieren gewerkt aan duurzaamheid. Als we kijken naar het aandeel hernieuwbare energie in Wijchen, dan is dat lager dan het landelijk gemiddelde.

1.6. Digitalisering

Naast een netwerksamenleving ontwikkelt Nederland zich naar een informatiesamenleving. Sinds het uitbreken van de corona-crisis is digitalisering in een versnelling terechtgekomen. Technologische innovaties gaan heel snel.

Nieuwe opgaven

Door deze digitalisering verandert niet alleen de werkwijze van de overheid maar ook de opgaven. Met nieuwe vormen van dienstverlening kunnen inwoners, partners en ondernemers steeds vaker online en 24/7 geholpen worden. Maar digitalisering leidt ook tot nieuwe opgaven voor de overheid. Kunnen alle inwoners nog meedoen in de informatiesamenleving die we zijn? Ook hierin bieden nieuwe ontwikkelingen soms een oplossing. Met een virtuele assistent, chatbot heb je bijvoorbeeld sneller een antwoord dan met het uitpluizen van de informatie op een website. Ook een korter antwoord. En in diverse talen. Vanzelfsprekend vraagt een goede manier van werken hierin volop aandacht.

Door de toenemende digitalisering wordt er ook steeds meer aandacht besteed aan privacy, veiligheid en deskundigheid van de ambtenaren. Uit 'Het Trendrapport Informatiesamenleving 2020' van de VNG (2020) blijkt dat kunstmatige intelligentie steeds vaker onderdeel uitmaakt van een publieke en politieke discussie. Datagedreven werken is een andere opgaven waar we voor staan. Goede data kan ons helpen in het maken van goede keuzes op de korte en langere termijn. Maar met goede data ben je er nog niet. Het betekent ook dat je mensen nodig binnen je organisatie die deze data kunnen goed analyseren en gebruiken.

De situatie in Wijchen

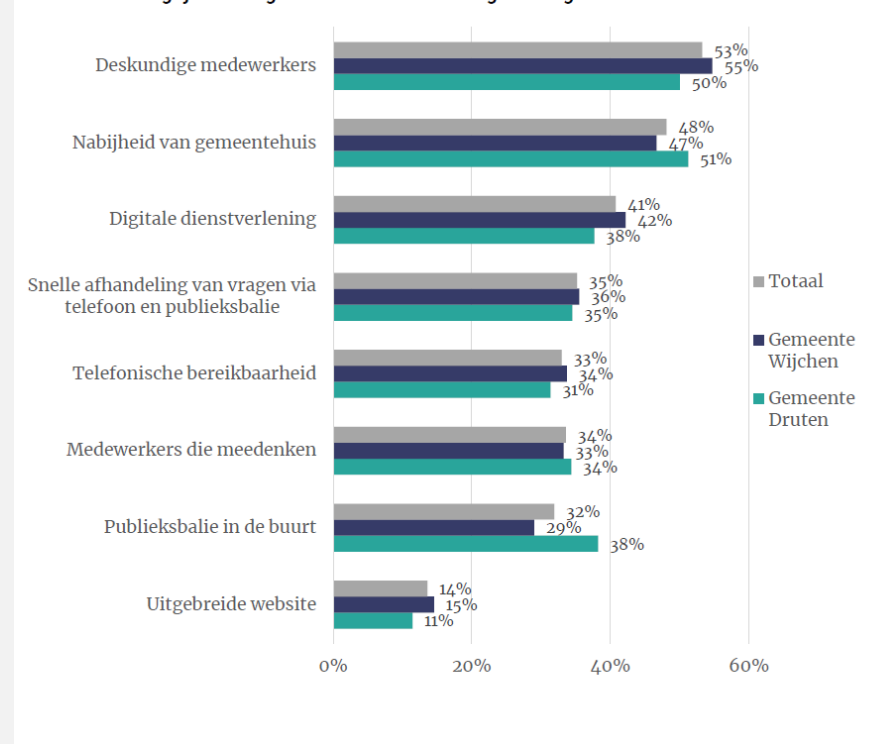
Om niet achter te lopen met digitalisering en de mogelijkheden hierin optimaal te benutten, is het belangrijk om als gemeente Wijchen aangehaakt te blijven bij de ontwikkelingen. De verwachtingen van inwoners, ondernemers en partners in dienstverlening nemen toe. Zij willen steeds vaker dat de gemeente haar dienstverlening digitaliseert.

In het draagvlakonderzoek is naar voren dat inwoners in de gemeente Wijchen vooral deskundige medewerkers, nabijheid van gemeentehuis en

digitale dienstverlening belangrijk vinden in de dienstverlening van de gemeente.

Inhoudelijke elementen: dienstverlening

Wat vindt u belangrijk als het gaat om de dienstverlening van de gemeente? Maximaal drie antwoorden.

Uit draagvlakonderzoek in relatie tot bestuurlijke fusie 2020

Uit het onderzoek 'Waar staat je gemeente?' blijkt dat de gemeentelijke dienstverlening met een 6,9 wordt beoordeeld. Dit is een lichte verbetering ten opzichte van het rapportcijfer van een 6,8 in 2018. Landelijk is dit rapportcijfer ook een 6,8. De dienstverlening via digitale faciliteiten scoort gemiddeld een 7,0. Dit is iets hoger dan het landelijk

gemiddelde van 6,9. Inwoners zijn grotendeels tevreden over de verschillende aspecten die komen kijken bij de gemeentelijke dienstverlening, communicatie en informatievoorziening. De gemeentelijke communicatie en voorlichting beoordelen de respondenten met een 6,9. Dit is gelijk gebleven aan het gemiddelde rapportcijfer van 2018. Landelijk ligt het rapportcijfer iets lager, een 6,7. Over het algemeen zijn inwoners positief gestemd over de gemeentelijke dienstverlening en informatievoorziening.

Uit het onderzoek 'Waar staat je gemeente?' 2020

1.7. Vitale democratie

In de huidige netwerksamenleving organiseren mensen zich op een andere manieren en mensen zijn mondiger dan ooit. Bovenstaande ontwikkeling is ook direct van invloed op de rol van de lokale democratie. Het wantrouwen richting de overheid neemt toe. En niet iedereen doet mee. Hierdoor staat de legitimatie van de gemeenteraad (en daarmee het lokaal bestuur) onder druk. Een goede lokale democratie vraagt continue onderhoud.

Regionale samenwerking

Het belang om goed samen te werken in de regio wordt steeds groter. Dit komt doordat steeds meer taken worden overgedragen, de verantwoordelijkheden steeds meer toenemen en de opgaven steeds complexer worden. Steeds vaker wordt er grensoverschrijdend

samengewerkt met andere gemeenten. Bijvoorbeeld in de zorg, jeugdzorg of in relatie tot woningbouwopgave of arbeidsmarkt of duurzaamheid.

Participatiemaatschappij

Door de opkomst van de participatiemaatschappij heeft de gemeente opnieuw haar rol binnen de samenleving moeten vormgeven. We kunnen de maatschappelijke opgaven vaak niet alleen realiseren. Daar hebben we andere partners voor nodig. De rol van de gemeente verandert daarmee van 'probleemoplosser' naar 'procesregisseur' waarin hij of zij wendbaar en met lange termijn perspectief stuurt.

Versnippering

Landelijk is er steeds meer versnippering in het politieke landschap te zien wat voor veel diversiteit zorgt. Veel politieke partijen splitsen zich op. Dit zorgt voor een breed spectrum van standpunten en belangen. Door deze versnippering wordt het politieke speelveld ingewikkelder en zijn gemeenschappelijk belangen vaak niet duidelijk zichtbaar. We zien deze ontwikkeling ook steeds vaker in de lokale politiek. Democratische vernieuwing met een goede balans tussen representatieve en participatie democratie hoort hierbij.

De situatie in Wijchen

In december 2020 is besloten dat er geen vervolg wordt gegeven aan de bestuurlijke fusie tussen Druten en Wijchen. De komende periode wordt duidelijk hoe de gemeente Wijchen haar bestuurlijke toekomst ziet. Deze analyse en het Strategisch kompas zijn hierin waardevolle input. Gezien de ontwikkelingen betekent dit in ieder geval dat de gemeente zich hard moet maken om goede samenwerkingen in de regio te realiseren. Dit doen we o.a. via de buurgemeenten en de Groene Meteropoolregio.

Een vitale (lokale) democratie kan niet zonder goede verbindingen tussen inwoners en het bestuur. Dit betekent dat we goed moeten nadenken over een juiste inrichting daarvan. Dit is ook naar voren gekomen in het evaluatieonderzoek naar de bestuurlijke fusie. Daarin is de aanbeveling gedaan om te gaan werken met een ontwikkelagenda voor de Wijchense lokale democratie.

In het draagvlakonderzoek is in relatie tot bestuur en organisatie naar voren gekomen dat inwoners in de gemeente Wijchen vooral belangrijk vinden dat inwoners meedenken en meedoen, dat er deskundige medewerkers zijn en dat het huishoudboekje op orde is. Ten aanzien van de relatie met inwoners vinden zij vooral belangrijk dat de gemeente bijdraagt aan leefbaarheidsinitiatieven, actief aandacht aan wijken, kernen besteedt, inwoners betreft bij beleid en ideeën en initiatieven van inwoners ondersteunt.

Inhoudelijke elementen: bestuur en organisatie

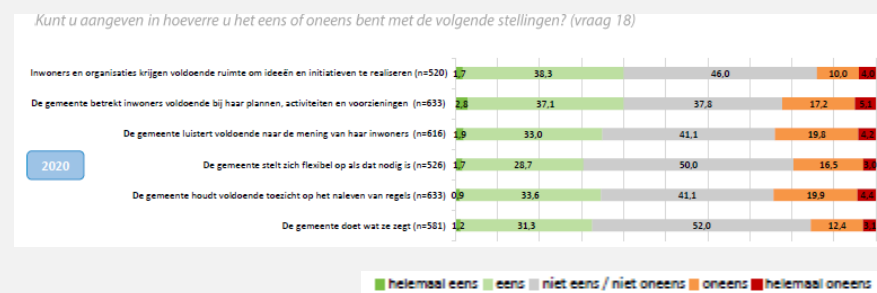
	Enquête	Draagvlakbijeenkomsten inwoners	Draagvlakbijeenkomsten ondernemers	Draagvlakbijeenkomsten maatschappelijke organisaties
Wijchen	1. Inwoners meedenken en meedoen 2. Deskundige ambtenaren én 3. Huishoudboekje op orde	1. Inwoners meedenken en meedoen 2. Deskundige ambtenaren 3. Kwaliteit visie en beleid	1. Deskundige ambtenaren 2. Kwaliteit visie en beleid 3. Efficiënte en betaalbare ambtelijke organisatie	1. Vast contactpersoon én 2. Deskundige ambtenaren 3. Huishoudboekje op orde

Inhoudelijke elementen: relatie gemeente en inwoners

	Enquête	Draagvlakbijeenkomsten inwoners	Draagvlakbijeenkomsten ondernemers	Draagvlakbijeenkomsten maatschappelijke organisaties
Wijchen	1. Bijdrage aan leefbaarheidsinitiatieven 2. Actief aandacht voor wijken en kernen 3. Initiatieven/ideeën inwoners ondersteunen	1. Actief aandacht voor wijken en kernen 2. Inwoners betrekken bij beleid 3. Initiatieven/ideeën inwoners ondersteunen	1. Inwoners betrekken bij beleid 2. Bijdrage aan leefbaarheidsinitiatieven 3. Initiatieven/ideeën inwoners ondersteunen	1. Initiatieven/ideeën inwoners ondersteunen 2. Inwoners betrekken bij beleid 3. Bijdrage aan leefbaarheidsinitiatieven

Uit draagvlakonderzoek in relatie tot bestuurlijke fusie 2020

Uit het onderzoek 'waar staat je gemeente' blijkt dat 38% van de inwoners veel vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente Wijchen wordt bestuurd. Dit ligt hoger dan het landelijk gemiddelde (31%). Wel is de mate van vertrouwen licht gedaald ten opzichte van 2018. Dit was 43%.

Uit het onderzoek 'Waar staat je gemeente?' 2020

40% is van mening dat inwoners en organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren. De wijze waarop de gemeente inwoners en organisaties betreft en samenwerking met hen zoekt wordt gewaardeerd met een 6,3. Dit is gelijk gebleven aan 2018 en ligt net wat hoger dan het landelijke rapportcijfer van 6,2.

2. Input uit het draagvlakonderzoek

Het draagvlakonderzoek dat in de context van de bestuurlijke fusie tussen Druten en Wijchen is uitgevoerd, heeft een schat aan informatie opgeleverd. Een aantal grafieken heeft u al in het voorliggend hoofdstuk gezien. In dit hoofdstuk vatten we nog kort de belangrijkste informatie samen.

Representativiteit

In oktober 2020 zijn alle kiesgerechtigde inwoners van Druten en Wijchen benaderd via een brief om deel te nemen aan het online onderzoek. Inwoners die het onderzoek liever schriftelijk invullen konden een papieren vragenlijst aanvragen. In totaal hebben 14.699 inwoners deelgenomen aan het onderzoek, een respons van 31 procent. Dat is een hogere respons dan het landelijke gemiddelde; dit ligt op 25%. Daarnaast hebben inwoners hun mening en ideeën via bijeenkomsten kunnen delen. Ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn ook geraadpleegd. Voor hen zijn aparte bijeenkomsten georganiseerd.

De uitkomsten van de enquête zijn representatief. Er is rekening gehouden met de opbouw van de bevolking en de uitkomsten van de enquête zijn gewogen naar geslacht, kern en leeftijd. Dit betekent dat de verhoudingen zijn teruggebracht naar de werkelijk bestaande verhoudingen in de gemeente. Groepen die in het onderzoek zijn oververtegenwoordigd krijgen een kleiner gewicht, terwijl groepen die zijn ondervertegenwoordigd een groter gewicht krijgen.

Bereik

Weliswaar zijn de uitkomsten van het draagvlakonderzoek door de voornoemde weging representatief. Maar er is in het draagvlakonderzoek voor een generieke aanpak gekozen in de benadering van inwoners en er is slechts beperkt aandacht besteed aan het bereiken van bepaalde

doelgroepen. Voor het vervolgproces is het belangrijk om specifieke aandacht te besteden aan het bereiken van jongeren. Zo zijn er in het draagvlakonderzoek geen jongeren onder de 18 jaar geraadpleegd en het bereik onder jongvolwassenen was gering. Oudere inwoners (36%) namen vaker deel aan het onderzoek dan jongere inwoners. Ook het bereiken van migranten vraagt specifieke aandacht in het vervolgproces. Door een gerichtere aanpak om alle groepen te bereiken, krijgt iedereen de kans om mee te doen.

Antwoorden in het licht van de fusie

De opbrengsten van het draagvlakonderzoek moeten worden gelezen in het licht van de fusie met Druten. Deelnemers gaven aan de vragen soms als beperkt en sturend te ervaren. Zo kregen zij bepaalde opties voorgelegd waarbij zij een selectie moesten maken in wat zij het belangrijkste vinden voor de toekomst van de gemeente. Hierdoor konden zij dus niet altijd vrij aangeven wat zij daarnaast nog belangrijk vonden. Hoewel er dus veel informatie uit dit onderzoek te halen valt, is het belangrijk te realiseren dat niet iedereen is bereikt en dat er nog veel onbekend is.

Samenvatting van de belangrijkste informatie

De bruikbare informatie is onderstaand samengevat. De vragen en de indeling van het draagvlakonderzoek lopen niet gelijk met de thematische indeling van de analyse. De thematische indeling van de analyse is aangehouden en daar zijn de uitkomsten van het draagvlakonderzoek onder geschaard. Niet elk thema uit de analyse is daarom in onderstaande samenvatting terug te vinden. Zo vindt u de thema's economie en arbeidsmarkt, demografie en duurzaamheid niet hierin terug. Deze komen wel aan bod in de basisnotitie en het vervolgtraject van het Strategisch kompas.

Wonen en leefbaarheid	▪ Medische zorg en winkels voor dagelijkse boodschappen worden door driekwart van de Wijchenaren het meest belangrijk gevonden. ▪ In kleinere kernen van Wijchen is behoefte aan een basisschool en een bibliotheek ▪ Eensgezindheid over het grote belang van woningen voor starters/jongeren voor de leefbaarheid en vitaliteit van kernen onder doelgroepen en tussen de gemeenten. Ook passende woningen voor ouderen scoort hoog (doorstroom). ▪ Een groot deel van Wijchenaren heeft behoefte aan horeca in hun gemeente ▪ Wijchense ondernemers onderstrepen het belang van horeca en winkels voor een aantrekkelijk centrum dat zowel inwoners als recreanten aantrekt. ▪ Uit de enquête blijkt naast passende woningen veel belang voor de aantrekkelijkheid van het winkelgebied en de buitenruimte (groenvoorziening en -behoud en onderhoud van de openbare ruimte). ▪ De draagvlakbijeenkomsten benadrukken openbaar vervoer als verbeterpunt voor leefbaarheid en bedrijvigheid. ▪ Gevraagd naar wat men het belangrijkste vindt, springen er duidelijk twee onderwerpen uit: woningen voor starters én voor ouderen. ▪ Ondernemers koppelen vestigingsplekken voor bedrijven aan bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van de openbare ruimte
Zorg en Welzijn	▪ Zorg voor ouderen, preventie en samenwerken van hulpverleners zijn het belangrijkste. ▪ Op draagvlakavonden staat preventie vaak bovenaan en is de redenering: voorkomen is beter dan genezen en ook nog eens goedkoper. ▪ Preventie en een goede samenwerking van verschillende hulpverleners wordt vaak in een adem genoemd.

Digitalisering	▪ Op het gebied van dienstverlening vinden inwoners deskundigheid van medewerkers en digitale dienstverlening van belang.
Vitale democratie	▪ Kwaliteit van visie en beleid (een duidelijk plan voor de toekomst) is op veel bijeenkomsten een belangrijk punt. Specifiek voor ondernemers. ▪ Deskundige ambtenaren worden gezien als een voorwaarde gezien de complexe opgaven die op de gemeente af komen. ▪ Inwoners van Wijchen vinden belangrijk om mee te kunnen denken en mee te kunnen doen. ▪ Wijchenaren geven het belang aan van financiële aspecten zoals 'het huishoudboekje op orde' en efficiëntie van de ambtelijke organisatie. ▪ Inwoners vinden vrijwel alle aspecten van de relatie tussen gemeente en inwoners (bijzonder) belangrijk. In de enquête scoort de ondersteuning van leefbaarheidsinitiatieven het hoogst. Op de draagvlakavonden wordt het belang van leefbaarheidsgroepen benadrukt. ▪ Ondernemers roepen op om hun kennis en kunde in te zetten. ▪ Dat de gemeente zowel ambtelijk als bestuurlijk actieve aandacht besteedt aan de wijken en kernen vinden alle doelgroepen belangrijk.

3. Hoe werken we al aan deze opgaven?

Het derde hoofdstuk geeft een indicatie hoe er door de gemeente Wijchen aan de genoemde opgaven wordt gewerkt. Daarbij hebben we o.a. gekeken naar het coalitieprogramma en de begroting van de gemeente.

Thema:	Stappen:
Wonen en leefbaarheid	De Wijchense woonagenda (Uit woonvisie 2025, 'Thuis in Wijchen'): • Behoud identiteit: Het behouden en versterken van de diversiteit, herkenbaarheid en eigenheid (ofwel identiteit) binnen en tussen de verschillende wijken en dorpen. • Bestaande woningvoorraad: Extra aandacht voor de bestaande woningen in de vorm van verduurzaming, vernieuwing of herontwikkeling om sterke en vitale woonwijken en dorpskernen te behouden en te versterken. • Kwalitatieve woningen voor specifieke doelgroepen • Bewust wonen: Ondersteunen van bewoners in het vooruit denken over mogelijkheden en beperkingen die er zich in de wooncarrière kunnen voordoen en marktpartijen medeverantwoordelijkheid laten nemen voor de maatschappelijke meerwaarde die zij als organisatie op dit vlak kunnen leveren. • Flexibele samenwerking Coalitieakkoord: • Investeren project Hart van Zuid om de leefbaarheid te vergroten • Accommodatie beschikbaar stellen bij aandienen wijkvereniging/stichting centrum • Handhavend optreden bedrijventerreinen • Stimuleren stichtingen tot ontplooiën activiteiten voor ouderen • Visie en plan kraanvogelgebied • Oprichten buurtfonds die initiatieven leefbaarheid vergroten • Week van de veiligheid voortzetten • Evaluatie camera's stationsgebied • Initiatieven en plannen omtrent gezondheid en vitale gemeenschap steunen • Sterk maken voor snel besluit over snel internet buitengebied + aanleg hiervan • Start Wijchense inclusieagenda samen met maatschappelijke partners
Zorg en welzijn	Coalitieakkoord: • Tussentijdse monitoring, evaluatie en goede verantwoording van inzet van middelen en bereiken resultaten budget sociaal domein • Schuldhulpverleners deel uit laten maken van sociaal wijkteam • Ondersteuning van mantelzorgers • Voorstellen voor vermindering van eenzaamheid • Plan van aanpak voor personen met verward gedrag • Kosten doelgroepenvervoer terugdringen • Evaluatie armoedebeleid, mogelijkheid inkomensgrens kindregeling oprekken naar 120%

Duurzaamheid	• Verduurzaming maatschappelijk vastgoed • Plan van aanpak energiemaatregelen bij bedrijven • Handhaven op energie bij bedrijven • Warmtetransitie bedrijventerreinen • Duurzaam/circulair inkopen binnen gemeentelijke organisatie • Realisering aardgasvrije, energie neutrale en circulair gebouwde nieuwbouw • Gemeente breed warmteplan voor bestaande woningbouw • Energiemaatregelen in lokale prestatie van afspraken • Actieplan elektronisch vervoer • Actieplan energiemaatregelen particuliere huiseigenaren • Sportverenigingen verleiden nemen energiemaatregelen • Stimuleren huiseigenaren verduurzaming • Grootschalige zonne-energie mogelijk maken • Faciliteren windenergie binnen gedragscode windenergie Wijchen • Deelname Regionale Energie Strategie Arnhem-Nijmegen • Van afval naar grondstof • Besparen van energie: het beïnvloeden van het gedrag en het treffen van fysieke maatregelen die het fossiele energieverbruik voorkomen of verminderen. • Aanpassen van het systeem: het veranderen van de fossiele energiesystemen in onze directe woon- en werkomgeving en infrastructuur naar een schone en duurzame infrastructuur. • Duurzaam opwekken: het realiseren van duurzame energieprojecten, zoals bijvoorbeeld met wind- en zonne-energie, biomassa, water en bodemwarmte. • In het energieplan is de ambitie opgenomen om minimaal 30 hectare netto aan zonneparken te realiseren in 2023 (dit is 1,2% van het grondgebied van de gemeente). Zodra deze ambitie is bereikt wordt de zonnevisie geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.) • In Woonvisie 2025 wordt aandacht besteed aan duurzaamheid van nieuwe woningen. Coalitieakkoord: • Plan tot 2040, verduurzamen gemeentelijke gebouwen • Zorg dragen bouw nieuwe woningen energieneutraal • Huiseigenaren bewust maken van belang én noodzaak duurzame woningen • Doorontwikkeling duurzaamheidslening • Plannen opstellen Wijchense bedrijfsleven duurzaamheidsopgaven • Onderzoek wat mogelijk is in het buitengebied qua initiatieven en ontwikkeling • Formalisering huidige uitgangspunten hoogbouw in beleid • Onderzoeken mogelijkheid opwaarderen van 'groene long' bij Wijchens meer • Inzetten ecologische verbindingzone Heumen-Horssen
----------------------------	--

Digitalisering	• Verbeteren en vernieuwen van onze dienstverlening. Er wordt gewerkt aan nieuw programma dienstverlening • Schrijven in duidelijke taal • Ontwikkelen van mediation vaardigheden • Datagedreven werken binnen de ambtelijke organisatie. Dataplatform Wijchenincijfers. • Veiligere verwerking van informatie en persoonsgegevens en bewustzijn creëren bij de inwoners
Vitale democratie	Coalitieakkoord: • Samenwerkingen blijven zoeken voor grote maatschappelijke opgaven in de regio • Zuinig en zinnig omgaan met financiën en hanteren daarbij de financiële uitgangspunten en maatregelen
Economie, bedrijvigheid en arbeidsmarkt	Toeristische visie: • Versterking ondernemerschap • Vergroten en versterken logies aanbod • Aantrekkelijke en beleefbare omgeving van het rivierenlandschap en versterking dagrecreatief aanbod waterrecreatie Coalitieakkoord: • Visie revitalisering van bedrijventerrein Wijchen Oost • Versterken netwerk tussen gemeente en bedrijventerreinen • Intensivering samenwerking lokale ondernemers en het werkbedrijf om uitstroom uit de bijstand voor elkaar te krijgen • Meer kansen lokale ondernemers bij inkoop en aanbesteding • Samen met inwoners en ondernemers kijken naar oplossen knelpunten centrum • Wandel- en fietsroutes uitbreiden met ondernemers uit de horeca en cultuur • Evaluatie van instrument opleggen van tegenprestatie • Start project rondom preventie en vroege signalering van schulden • Vroege signalering van huurschulden d.m.v. een convenant met woningcorporaties dan wel op het actualiseren van het bestaande convenant

Bronnen

Berenschot (2020): *Bouwstenen en steun in kaart – Draagvlakonderzoek Hoofdrapportage. Een draagvlakonderzoek in het kader van een mogelijke bestuurlijke fusie tussen de gemeenten Druten en Wijchen.*

<https://ibabsonline.eu/Agenda.aspx?site=wdw&agendaid=e5393eff-90e0-4629-9521-e9c613be3c4f&FoundIDs=>

Berenschot (2020): *Feitenboek gemeenten Druten en Wijchen – een analyse met oog op de toekomst.*

<https://ibabsonline.eu/Agenda.aspx?site=wdw&agendaid=e5393eff-90e0-4629-9521-e9c613be3c4f&FoundIDs=>

CBS. (z.d.). CBS Statline. CBS - Bevolkingsontwikkeling.

<https://opendata.cbs.nl/statline/?dl=2C8D4#/CBS/nl/dataset/83474NED/table>

CBS. (2020, 7 juli). Verkenning Bevolking 2050: meer inwoners met een migratieachtergrond.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/28/verkenning-bevolking-2050-meer-inwoners-met-een-migratieachtergrond>

CBS. (2017, 23 december). Worden we individualistischer?

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/52/worden-we-individualistischer->

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2021, 1 april). Ouderen.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/ouderen>

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2018, 18 december). Prognose: 3,5 miljoen alleenwonenden in 2030.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/51/prognose-3-5-miljoen-alleenwonenden-in-2030>

SER. (2020). SER-verkenning Zorg voor de toekomst. www.ser.nl.

<https://www.ser.nl/nl/Publicaties/zorg-voor-de-toekomst>

Wijk, D. (2020, 27 juli). Minder geboorten door studie en flexwerk? Centraal Bureau voor de Statistiek.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2020/minder-geboorten-door-studie-en-flexwerk->

Trends Informatiesamenleving 2020. (2020).

<https://vng.nl/trends-informatiesamenleving-2020>

Leefbaarometer van het ministerie van Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

<https://www.leefbaarometer.nl/home.php>

Waar staat je gemeente.nl.

<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/> (zoekresultaten voor leefbaarheid)

Volksgezondheidszorg.info - Betrouwbare informatie over ziekten, gezondheid, zorg en kosten. Gemaakt door experts van binnen en buiten het RIVM. Cijfers overgewicht / obesitas.

<https://www.volksgezondheidszorg.info/onderwerp/overgewicht/regio-naal-internationaal/regionaal>